

Remissvar

Ange namn och mejladress

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

2025-06-02

FI dnr 25-7411
(Anges alltid vid svar)

AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12).

Ert dnr: Fi2025/00457

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) anser sammantaget att detta är en bra färdplan. FI förstår att det inte är möjligt att täcka in alla aspekter i ett så brett tvärsektoriellt utredningsuppdrag som inkluderar tekniska, ekonomiska, juridiska och demokratiska aspekter. FI lyfter i detta remissvar några frågor där en ytterligare belysning hade varit önskvärd. Framför allt ser FI en risk i att det är ett för snävt fokus i Färdplanen avseende vilka myndigheter och verksamheter som har stor potential att effektivisera sina verksamheter via AI.

Övergripande kommentarer

Data är grunden för AI. FI anser att Färdplanen kunde tagit upp fler konkreta tillämpningsområden på avancerad dataanalys av stora datamängder som är en förutsättning för all AI. De korta exempel som nämns om AI i offentlig sektor berör sjukvården, försvaret och (missbruk av) välfärdssystemen. Men tillämpningsområdena är många fler och det är något som med fördel kunde utvecklats. FI menar att för myndigheter som arbetar med analys eller tillsyn så utgör AI en stor effektiviseringspotential.

Riksarkivet och Kungliga biblioteket

Majoriteten av informationen i arkiv hos statliga, kommunala och regionala myndigheter utgörs av analoga format (papper). Det saknas en plan för hur

det stora arbetet ska ske med att digitalisera detta. Riksarkivet och Kungliga biblioteket är två myndigheter som både sitter på stora datamängder analogt och digitalt. Riksarkivet nämns bara i utredningen i två fotnoter fast det utgör kommitténs exempel på Sveriges stora datamängder. Trots att Kungliga biblioteket idag har några av de mest avancerade AI-tillämpningarna inom offentlig sektor så omnämns inte detta i någon större utsträckning. Kommissionen missar att lägga förslag för att stärka detta område och dessa två myndigheters arbete med att tillgängliggöra data, språkmodeller och tjänster. Det finns ett stort behov av en svensk språkmodell och till det behövs stora mängder data. FI anser att en större satsning på Riksarkivet och Kungliga biblioteket för att kunna träna modeller samt en större satsning på svenska grunddata bör övervägas. FI håller med om att en nationell samordning av arbetet med språkmodeller för svenska är bra. Rollen som huvudman för detta skulle exempelvis kunna tillfalla Kungliga biblioteket som även skulle få ansvaret att ta fram och tillhandahålla en nationell språkmodell.

Rättsliga förutsättningar

AI-kommissionen föreslår att regeringen bör utreda möjligheten att ändra logiken för bestämmelser i offentlighets- och sekretesslag (2009:400), OSL. FI ser gärna att man förutsättningslöst utreder flera olika möjliga lösningar. Det kan till exempel övervägas att införa en särskild bestämmelse som möjliggör delning av större datamängder mellan myndigheter för specifika AI-ändamål. En sådan bestämmelse kan utformas så att sekretess fortsatt gäller även hos den mottagande myndigheten.

Det är oklart vad som avses med att tillämpningen av 10 kap. 2 a § OSL bör ”breddas” för att underlätta användning av molntjänster (se s. 76). Reglerna i OSL och GDPR är i sig inte otydliga, men de hindrar i många fall användning av de vanligaste molntjänsterna eftersom dessa är amerikanska.

FI instämmer i att befintliga registerförfattningar i vissa fall utgör hinder för ökad AI-utveckling och AI-användning. Det är därför rimligt att se över hur mer enhetlig och ändamålsenlig reglering kan åstadkommas i form av en ramlag.

Förslagets konsekvenser

Reglering

FI menar att de finansiella instituten behöver en reglering som är välavvägd för att adressera riskerna med AI. Regelutvecklingen inom EU, både generellt och sektorsspecifikt, är viktig för att nyttor ska kunna realiseras och risker begränsas. Att svenska myndigheter är proaktiva på EU-nivå ökar möjligheten till inflytande över den kommande regleringen.

Under rubriken *Ändamålsenlig och begriplig reglering* föreslås i betänkandet att IMY ska ges extra medel till en sandlåda för att testa tänkta AI-tillämpningar gentemot AI-förordningen samt att ge lämpliga myndigheter i uppdrag att etablera funktion för rådgivning och regulatorisk sandlåda för både privat och offentlig sektor. FI bedömer att den medelsförstärkning som föreslås om totalt 8 miljoner per år är i underkant för att möta efterfrågan som finns kring vägledning, och som dessutom torde öka framgent. AI-kommissionen pekar ut regelförenkling och att underlätta företagens administrativa bördor. FI delar kommitténs bedömning gällande behovet av att harmonisera regelverk och välkomnar även tillsättningen av Förenklingsrådet.

Finansiering

Konsekvenser av förslagen är svåra att bedöma. Skatteverket och Försäkringskassan föreslås få finansiering för att skapa en "AI Verkstad". Det är dock otydligt vad den verksamheten faktiskt kommer att erbjuda i form av stöd till andra myndigheter. AI-satsningar riskerar att centraliseras till större myndigheter med mer resurser. FI menar också att det finns en risk att det mestadels blir fokus på medborgartjänster i "AI Verkstaden". Förväntningar om att den ska täcka hela det behov som finns i offentlig sektor är således inte självklart väl underbyggda.

Övriga förslag som berör myndigheters utökade verksamhet (inom exempelvis säkerhet) saknar finansieringsförslag. Att myndigheter förväntas hantera nya kostnader inom ram kan antingen leda till att önskvärda säkra AI-satsningar inte äger rum eller att befintlig verksamhet under en tidsperiod får mindre resurser.

FI anser att fokus i Färdplanen är för snävt avseende vilka myndigheter och verksamheter som har stor potential att effektivisera sina verksamheter. FI ser därför en risk att andra myndigheter inte tillförs tillräckliga medel för att

bygga upp sin egen AI-förmåga och kompetens. Det kommer att hämma utvecklingen av AI-tillämpningar som är anpassade till myndigheters specifika behov och på så sätt missa de möjligheter till effektivisering som dessa erbjuder.

FINANSINSPEKTIONEN

Daniel Barr
Generaldirektör

Beatrice Sablone
Data- och Informationsstrateg

I detta ärende har generaldirektören Daniel Barr beslutat. Data- och Informationsstrategen Beatrice Sablone har varit föredragande.